

51112208 : สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

คำสำคัญ : การจัดการพิพิธภัณฑ์เชิงบูรณาการ

วนิษา ตีคำ : การจัดการพิพิธภัณฑ์เชิงบูรณาการ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น แหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแช่เลียง ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ : รศ.สายันต์ ไพรชาญจิตร. 249 หน้า.

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษากระบวนการและปัญหาในการจัดการพิพิธภัณฑ์ เพื่อหา รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นแหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแช่เลียง จำนวน 4 แห่ง

ผลการศึกษา พบว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นแหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแช่เลียงทั้ง 4 แห่ง มีปัญหาในการจัดการ คือ ขาดความเชื่อมโยงแบบพึ่งพิงอิงอาศัยกัน ในลักษณะต่างคนต่างทำ

รูปแบบการจัดการที่เหมาะสม คือ การจัดการพิพิธภัณฑ์เชิงบูรณาการที่อยู่บนฐานของการพึ่งตนเองและพึ่งพากันอย่างเหมาะสมบนฐานความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในชุมชนและ เป็นการจัดการที่สร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคมได้อย่างยาวนาน โดยวิธีการที่ให้พิพิธภัณฑ์ ชุมชนท้องถิ่นแหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแช่เลียง มีการจัดการที่เชื่อมโยง พึ่งพิงอิงอาศัยกัน ใน มิติต่างๆ

1. มิติด้านการเมือง คือ การให้องค์การบริหารส่วนตำบลสวกเป็นผู้ประสานการจัดการ โดยให้ผู้ดูแลจัดการพิพิธภัณฑ์เรือนบ้านสวกแสนขึ้นเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำเรื่องการจัดการ
2. มิติด้านความเชื่อ คือ ต้องสร้างศาลเจ้าที่เพื่อสร้างความเคารพนับถือบรรพบุรุษช่างปั้นดินและเจ้าที่ที่ดูแลคุ้มครองพิพิธภัณฑ์ รวมทั้งการจัดพิธีบวงสรวงบรรพบุรุษช่างปั้นดินร่วมกัน
3. มิติด้านเศรษฐกิจ คือ ต้องมีการกำหนดให้พื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์ทั้ง 4 แห่ง เป็นพื้นที่ การอนุรักษ์ทรัพยากรทางโบราณคดีและเพิ่มมูลค่าของสินค้าธุรกิจพิพิธภัณฑ์ผ่านการสร้างสัญลักษณ์
4. มิติด้านการท่องเที่ยว คือ การทำเส้นทางท่องเที่ยวให้มีความเชื่อมโยงกับทรัพยากร วัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน โดยเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553
ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

51112208 : MAJOR : CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT

KEY WORD : INTEGRATIVE MANAGEMENT OF MUSEUM

VANISA TIKAM : INTEGRATIVE MANAGEMENT OF LOCAL - COMMUNITY MUSEUMS AT BAN TAO HAI JAE-LIANG KILN SITES, NAN PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SAYAN PRAICHARNJIT. 249 pp.

This study is aimed to identify difficulties and design an appropriate model for the management of 4 local-community museums related to ancient ceramic kiln sites known as Ban Tao Hai Jae-Liang in Nan province.

Preliminary research indicates the existing management activities of the studied museums are separated from each others and that creates much difficulties on the conservation of archaeological site and maintenance of museums

The appropriate model of management to overcome such difficulties is an **Integrative Management. Following the integrative management model**, all 4 museums should operate their museum activities interdependently based on local wisdom and tried to cooperate with external organizations in various dimension including :-

1. Political dimension, is to cooperate with the Suak Sub-District Administration with the supervision of Heun Ban Suak Saen Cheun Museum.
2. Mythical & belief dimension, local community should create and construct a spirit shrine to honor the ancient potters, protective spirit and arrange the worshipping ceremony regularly.
3. Economic dimension, is to highlight all 4 museums as archaeological preserve-areas, creating common identity and processing museum-based business.
4. Tourism dimension, is to create tourist program that link to all cultural resource available in community and arranging publication of new activities.

Program of cultural resource management Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature.....

Thesis Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีอาจสำเร็จลุล่วงได้ หากปราศจากความเมตตากรุณา ความเข้าใจ ความช่วยเหลือ การสนับสนุน และกำลังใจ จากผู้ที่รักและเคารพอย่างสูงหลายท่าน ที่ล้วนมีคุณูปการสำคัญ ซึ่งผู้ศึกษาขอน้อมระลึกถึง และกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สายันต์ ไพเราะจูจิตร อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้แนวคิด ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนให้กำลังใจ และอดทนต่อความด้อยประสิทธิภาพ ความรู้ของผู้ศึกษาเรื่อยมา กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุรพล นาละพินธุ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ อาจารย์พิสิฐ เจริญวงศ์ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาอันมีค่าในการอ่าน สอบ ชี้แนะ ให้แนวคิด และร่วมจัดเกล้าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ รวมทั้งคณาจารย์สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ด้านการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมให้มียู่ในตัวผู้ศึกษาเรื่อยมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ดูแลจัดการพิพิธภัณฑสถานบ้านสวนสวคนั้น พิพิธภัณฑสถานตำบลบ้านบ่อสวน พิพิธภัณฑสถานทุ่งป้อและพิพิธภัณฑสถานหนองโต้ม คนบ้านสวนพัฒนาและบ้านหนองโต้ม ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาและอดทน ต่อการบอกเล่าเรื่องราว ตอบคำถาม ที่ด้วยความรู้ของผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์บุญยงค์ วงศ์รักมิตร ที่ปรึกษาศูนย์ประสานงานประชาคมจังหวัดน่าน ที่ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการและรูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นแหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแฉ่เลียง ขอกราบขอบพระคุณนายกนิษฐ เหล่าอารยะ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดน่าน นายกสุนทร ธิเสนา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสวน เจ้าหน้าท้องถิ่นการบริหารส่วนตำบลสวน เจ้าหน้าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เจ้าหน้าสำนักงานศิลปากรที่ 7 น่าน เจ้าหน้าศูนย์ประสานงานประชาคมจังหวัดน่าน และผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นแหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแฉ่เลียง ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาและอดทน ต่อการบอกเล่าเรื่องราว เสนอรูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นแหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแฉ่เลียงที่เหมาะสมและตอบคำถามที่ด้วยความรู้ของผู้ศึกษา

กราบขอบพระคุณพี่ขวัญ ที่มีนามว่า คุณจิรวรรณ ศรีหนูสุด ผู้ที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง คอยเตือนสติและให้กำลังใจในยามที่ท้อแท้ เข้าใจ ช่วยเหลือในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล อดทนต่อความเครียด คอยช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เต็มใจตลอดเวลา ขอขอบคุณน้องก้อย เบญจวดี ศรีหนูสนธิ์ น้องสาวพี่ขวัญ ที่คอยอดทนต่อความเครียด ให้กำลังใจ คอยช่วยเหลืออย่างเต็มที่ มีกิจกรรมที่สร้างให้เกิดความสนุกสนานอยู่ตลอดเวลาในช่วงที่เครียด ซึ่งทำให้ผู้ศึกษา อบอุ่นใจ มีกำลังใจ และรู้สึก ว่าโชคดียิ่งที่ได้มีโอกาสพบเจอ สองพี่น้องครอบครัวศรีหนูสุดที่แสนดีนี้

กราบขอบพระคุณนักวิชาการ นักจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม นักพัฒนา ผู้ประดิษฐ์
สร้างหนังสือดีๆทุกท่าน ที่ทำให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ความคิด ความรู้อันกว้างขวางมากขึ้น ขอบคุณ
พิพิธภัณฑท์ทุกพิพิธภัณฑท์ ชุมชนทุกชุมชนที่เป็นตัวอย่างดีๆให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ผ่านงานเขียนต่างๆ

กราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำ
วิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สำเร็จบรรลุผล

ขอบคุณเพื่อนชาวการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม (CRM) ที่เป็นกำลังใจต่อกันเรื่อยมา
ที่ๆ CRM ภาคพิเศษ ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี เพื่อนๆ CRM 1 ที่ร่วมเดินทาง
ช่วยเหลือ และร่วมฝ่าฟันในเส้นทางนักศึกษาด้านการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมมาด้วยกัน

ขอเทิดทูนบิดามารดา พ่อณัส แม่เนตร ผู้มีพระคุณสูงสุดและเป็นที่รักยิ่งในชีวิตของลูก
คอยโอบอ้อม ดูแล สั่งสอน และให้โอกาสในทุกด้าน อีกทั้ง มีความเข้าใจ สนับสนุน และเป็น
กำลังใจทุกเวลา โดยเฉพาะเมื่อลูกเจอปัญหาและอุปสรรค และคอยช่วยให้ผ่านพ้นไปได้ รวมทั้ง
อดทน ช่วยเหลือโดยไม่เคยปริปากบ่น ขอบคุณพี่เจียด พี่สาวอันเป็นที่รักของน้องสาว ซึ่งคอยให้
กำลังใจยามที่ท้อแท้ หมดหวัง เหงื่อและอ่อนล้า ตลอดทั้งพร้อมช่วยเหลือน้องสาวคนนี้อย่างเต็ม
ใจเต็มที่เรื่อยมาอย่างไม่เคยบ่น ทำให้น้องรู้ว่าเป็น โชคดีที่สุดที่เราได้เกิดมาเป็นพี่น้องกันเป็นลูกของ
พ่อณัสกับแม่เนตร กราบขอบพระคุณ ยายชื่น ผู้อาวุโสในครอบครัวที่ให้ทั้งกำลังใจและทุนทรัพย์
ในการเดินทางกลับบ้าน คอยให้กำลังใจและให้ความรักแก่หลานเสมอมา กราบขอบพระคุณ ยาไฟ
ผู้อาวุโสอีกคนในครอบครัวที่ให้ทั้งกำลังใจ และให้ความรักแก่หลานเสมอมา กราบขอบคุณญาติๆ
ทุกคนในตระกูลติคำ และตระกูลธิเสนา ที่รักและเป็นกำลังใจให้หลานคนนี้อยู่เสมอ กราบ
ขอบพระคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปู่ฮ้อหรือเจ้าหนานฮ้อ เจ้าของเตา และบรรพบุรุษช่างปั้นแหล่งเตาเมือง
น่านบ้านเตาไหแฉ่เสียง ที่ได้อนุญาตให้ผู้ศึกษาได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑท์ชุมชนท้องถิ่น
แหล่งเตาเมืองน่านบ้านเตาไหแฉ่เสียงอย่างราบรื่นตลอดมา คุณค่าและประโยชน์อันเกิดขึ้นจาก
วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้ศึกษาขออุทิศให้แก่ ตาแสน ปู่มานะ และบรรพบุรุษผู้ล่วงลับทุกท่าน ที่ให้ความ
รักแก่ผู้ศึกษาเสมอมา หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้ศึกษาขออ้อมรับไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงการศึกษาครั้งต่อไป